

Euroopa Väikesaarte Ühenduse ESIN konverents Kihnu saarel 2022

Konverents „Saarte poliitika ja elamiskõlblikkus“ 8. september 2022 Kihnu rahvamajas

6.-9. septembrini said Kihnu saarel kokku Euroopa väikesaarte ühenduse (ESIN) esindajad 7 riigist. Tutvuti Kihnu saare kultuuri, ajaloo ja majandustegevusega. Konverentsi käigus andis iga osalev riik pildi oma saartepoliitikast ja hetkeseisust saarte seaduse väljatöötamisel või edasiarendamisel. Koos õpiti kasutama uut tööriista, mille abil tehakse kindlaks elamiskõlblikkuse parameetrid saarel.

Kuidas teha kindlaks erinevate saarte elu kirjeldavad andmed?

Saarte elamiskõlblikkuse hindamise tööriista tutvustava õpitoa viisid läbi RoseMarie Hellen ja Pia Prost. Hetkel hõlmab vastav LEADERi projekt uuringutega Ahvenamaa kolme saart. Antud tööriist on tõhus vahend, kuna aitab jõuda adekvaatsete tulemusteni, sest erinevate elutahkude arvestamisel kasutatakse just otse saarelt kättesaadavat infot. Siinkohal jäetakse kõrvale riiklik statistika, kus andmed pahatihti näitavad ekslikku pilti. Näiteks elanikkonna arvus – kuna saartel pidevalt elavate inimeste nimekiri on statistika eest nõ varjatud. Ametlikult tõseks peetav elanike arv tuleneb sissekirjutuste andmetest, tegelikud andmed on aga teised, tuues ilmsiks sageli lausa 50%lise vahe. Saarte taluvuskoormuse uuringul on ennekõike vaja võimalikult tõeseid andmeid kohalike elanike arvu, osalise ajaga saarel elavate inimeste arvu, lühemat ja pikemat aega saarel peatuvate turistide arvu näol. Siinkohal ongi oluline, et taolised uuringud viidaks läbi nõ seestpoolt ehk saarte endi püsielanikke kaasates, saades seega kõigis eluvaldkondades usaldatavad andmed, mille põhjal valmib hinnang elamiskõlblikkuse skaalal.

Saartepoliitika ja saarte seadus

Erinevate saarte poliitika tutvustustest jäid enamasti kõlama sarnased probleemid: elanikkonna vähenemine, noorte äravool, kitsaskohad ühistranspordis, saarte ülekoormatus turismihooaja suvisel kõrghetkel (nt transpordi, prügimajanduse ja kanalisatsioonisüsteemide näol), mobiiliühenduse ja internetitõrked.

Saarte organisatsioonid asuvad hetkel saarte seadusloomes riigiti erinevates staadiumides. Näiteks Rootsi saartel ei ole saarte seaduse loomisele eriti veel mõeldud; Soomes, Horvaatias, Šotimaal ja Eestis on see olemas. Alati on aga seadustele jooksvaid täiendusi ja uuendusi vaja. Põletavamad probleemid on tekkinud ja tekkimas maaomandi eemadel. Et väikesaarte maatükke müüakse mujal elavatele inimestele, tekitab saarte kohalikele elanikele sageli ületamatuid raskusi – senise maakasutuse ülesütlemine, rendihindade tõus, maakasutuse komplitseeritus, loodushoiualade nõuete täitmise võimatuks muutmine, kohaliku traditsioonilise elulaadi lõpetamine jne.

liri saarte esindajad plaanivad oma saarte seaduse valmis saada 2022. aasta lõpuks. Samas on aastate jooksul riigi poolt üksjagu saarte elu edendamiseks tehtud. Kogukonna ja maaelu arengu sektoris on olemas saarte osakond, liri parlamendis on saarte komitee. Riik rahastab saarte organisatsioone alates aastast 1969 ja 1995. Riik on rahastanud saartele olulisemaid projekte, nt kaid ja teed (alates 1998). Spetsiaalne toetus saarte talunikele on kehtestatud alates 2015. a. Saarte elanikud saavad

toetust sotsiaalsete tagatiste näol, näiteks 20 eurot lisapensioni inimese kohta nädalas. Toimib ka riigipoolne toetus praamipiletihinna alandamiseks nii kaubaveol kui ka reisijate transpordil.